

ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА ІНСПЕКЦІЯ УКРАЇНИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЇЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Губіна Г.Л., к.ю.н., доцент кафедри економічної теорії і економіки підприємства,
e-mail: guanayleo@gmail.com

**Одеський державний аграрний університет
м. Одеса, Україна**

У сьогоденності державний контроль за станом навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів відіграє важливу роль у розвитку сільськогосподарської діяльності в нашій державі. Все це покладено на Державну екологічну інспекцію України (надалі – ДЕІУ) згідно Положення про Державну екологічну інспекцію України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.2017 р. № 275 [1]. Результати своєї діяльності дана інспекція відображає у звітах [2]. Із аналізу представленої у звітах інформації, на наш погляд, можна зробити декілька висновків: 1) ведеться активна робота згідно чинного законодавства України: з кожним роком спостерігається збільшення суми накладених та стягнутих штрафів, кількість складених адміністративних протоколів, розрахованої суми збитків за порушення природоохоронного законодавства України тощо; 2) наведена інформація щодо ефективності здійснення державного нагляду (контролю) за ресурсними напрямками територіальними органами ДЕІУ, тобто існує ймовірність існування конкуренції серед останніх, яка, на думку автора, має на меті лише показники.

Як відомо, ДЕІУ утримується за рахунок бюджетних коштів та отримує останні на відповідні витрати. І логічним буде питання щодо співвідношення результатів роботи і використання отриманих бюджетних коштів розглядаємою інспекцією. Розглянемо на прикладі звітів Рахункової палати України (надалі – РПУ) та Державної аудиторської служби України (надалі - Держаудитслужба) щодо ДЕІУ.

РПУ від імені Верховної Ради України здійснює контроль за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням. Повноваження, покладені на РПУ, здійснюються через провадження заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту): здійснення фінансового аудиту, аудиту ефективності, експертизи, аналізу та інших контрольних заходів (п. 1 ст. 1, пункти 1, 2 ст. 4 Закону України «Про Рахункову палату» від 02.07.2015 р. № 576-VIII) [3]. За результатами звіту 2021 р., що був наданий даним органом у вигляді рішення від 28.09.2021 р. № 21-3, можна констатувати наступне: (період аудиту 2018–2020 р.р. та I півріччя 2021 р. і сума коштів, що перевірялася, - 1 млрд. 396,8 млн. грн.) 16,1 млн. грн. використано з порушенням вимог законодавства, в т. ч. нецільове; 32,2 млн. грн. неефективно було використано; на 74,8 млн. грн. виявленні порушення допущенні при плануванні бюджетних коштів; на 10,6 млн. грн. прийнято необґрунтованих рішень щодо управління об'єктами державної власності. РПУ вважає, що все це обумовлено наступним: «питання здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища регулюються низкою законодавчих актів, окремі норми яких є недосконалими або недієвими. Розподіленими між низкою центральних органів виконавчої влади (надалі – ЦОВВ) є функції із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища. Координація та взаємодія між цими органами є неналежною. Водночас законодавчого акта, який би системно регулював питання здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища у різних галузях, не прийнято. План заходів щодо реалізації Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища у визначені терміни не виконано» [4].

Держаудитслужба є ЦОВВ, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів та який реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю через здійснення державного фінансового аудиту; перевірки закупівель; інспектування (ревізії); моніторингу закупівель. Здійснює контроль така служба за «цільовим, ефективним використанням і збереженням державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів; досягненням економії бюджетних коштів і результативності в діяльності розпорядників бюджетних коштів; цільовим використанням і своєчасним поверненням кредитів (позик), отриманих під державні (місцеві) гарантії; достовірністю визначення потреби в бюджетних коштах під час складання планових бюджетних показників та відповідністю взятих розпорядниками бюджетних коштів бюджетних зобов'язань відповідним бюджетним асигнуванням, паспорту бюджетної програми...» (пункти 1, 4 Положення про Державну аудиторську службу України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 03.02.2016 р. № 43) [5]. Вважаємо, що РПУ та Держаудитслужба мають багато спільного: здійснюють державний фінансовий контроль державних (місцевих) ресурсів. Представляється, що останнє не є припустимим, бо спостерігається витрачання бюджетних коштів на державні органи майже з однаковими повноваженнями під час воєнного стану в Україні та спрямуванням на отримання нашою державою члена ЄС.

Держаудитслужба також провела за аналогічний період державний фінансовий аудит виконання бюджетних програм ДЕІУ. І у висновку також були встановлені лише негативні моменти: відсутність ефективного та якісного виконання функцій і завдань даною інспекцією, неефективне використання коштів державного бюджету, недосягнення мети і завдань бюджетної програми, виконавцем якої є ДЕІУ тощо. І були запропоновані рекомендації [6].

Зрозуміло, що після цих звітів дана інспекція здійснює всі можливі заходи для виконання рекомендацій та усунення негативних висновків. Однак, воєнний стан в Україні, отримання статусу «кандидата в члени ЄС» змушують розглядаємий ЦОВВ оновлювати, доповнювати свої функції, а також переймати досвід країн-членів ЄС для продовження свого функціонування.

Однак, на початку жовтня 2023 р. було запропоновано замість ДЕІУ створити Державну природоохоронну службу з посиланням на всі переваги [7, 8]. На думку автора, новостворений у майбутньому орган не зможе перейняти функції ДЕІУ без змін у чинному законодавстві України, бо згідно ч. 2 ст. 17 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 р. № 3166-VI «у разі якщо більшість функцій ЦОВВ складають функції з надання адміністративних послуг фізичним і юридичним особам, ЦОВВ утворюється як служба. У разі якщо більшість функцій ЦОВВ складають контрольні-наглядові функції за дотриманням державними органами, органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, юридичними та фізичними особами актів законодавства, ЦОВВ утворюється як інспекція» [9]. Вважаємо, що необхідно вносити зміни, усувати прогалини у чинному вітчизняному законодавстві щодо правового статусу ДЕІУ та пов'язаних з ним нормативно-правових актів.

Список використаних джерел:

1. Положення про Державну екологічну інспекцію України: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.04.2017 р. № 275: станом на 02.08.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D0%BF#Text> (дата звернення: 05.11.2023 р.).
2. https://www.dei.gov.ua/post?category_id=19&post_type_id=2.
3. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. № 576-VIII: станом на 31.03.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text> (дата звернення: 05.11.2023 р.).
4. Звіт про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, спрямованих Державній екологічній інспекції України, затверджений рішенням Рахункової палати від 28.09.2021 № 21-3. URL: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2021/21-3_2021/Zvit_21-3_2021.pdf.

5. Положення про Державну аудиторську службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.02.2016 р. № 43: станом на 12.10.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 05.11.2023 р.).

6. Аудиторський звіт за результатами державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм Державною екологічною інспекцією України за період з 01.01.2017 по 31.03.2020 року. URL: https://dasu.gov.ua/attachments/2153ac06-1391-45f2-8712-3c5d81b05b04_%D0%94%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%D1%96%D1%8F%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8.pdf.

7. Публічна заява РАЕВ щодо ризиків, закладених в Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього середовища. URL: <https://ukraine-oss.com/publicna-zayava-paew-shhodo-ryzykiv-zakladyh-v-konceptziyi-reformuvannya-systemy-derzhavnogo-naglyadu-kontrolyu-u-sferi-ohorony-navkolyshnogo-seredovyshha/>.

8. Таблиця пропозицій РАЕВ до проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища». URL: <https://ukraine-oss.com/wp-content/uploads/2023/10/dodatok-1.-paew-mindovkilliya-tablyczya-propozycij.pdf>.

9. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI: станом на 22.06.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> (дата звернення: 05.11.2023 р.).

УДК 342.5:342.9

ЕКОНОМІЧНА КРИЗА ЯК ЗАГРОЗА КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Гула Д.В., здобувач,

Атамась Г.П., к.е.н., доц., доцент кафедри економічної теорії та фінансово-економічної безпеки

**Одеський національний технологічний університет
м.Одеса, Україна**

Детермінація корупції – це процес функціонування системи політичних, організаційно-управлінських, економічних, соціальних, культурних, моральних, правових та психологічних детермінант (факторів, причин та умов), які впливають, сприяють та зумовлюють існування та розвиток корупційних відносин.

Економічна криза характеризується різким та значним падінням виробництва. Економічна криза - це ситуація, коли економіка країни перебуває у стані спаду, що характеризується різким погіршенням економічних показників, таких як ВВП, інвестиції, зайнятість тощо. Кризи можуть мати різні причини, такі як світові економічні чинники, фінансові кризи, неправильна економічна політика тощо.

Корупція - використання посадовцем своїх владних повноважень та довірених йому прав, а також пов'язаних з цим офіційним статусом авторитету, можливостей, зв'язків з метою особистої вигоди.

Корупція може впливати на політичну систему, знижуючи довіру громадян до уряду та інших державних інституцій. Вона також може призводити до політичних скандалів та втручання з зовнішнього боку.

Корупція може посилити економічну кризу, оскільки вона може вести до неправильного розподілу ресурсів і гроші можуть йти в приватні кишені замість того, щоб бути спрямованими на суспільні потреби та інфраструктурні проекти.